

18. OBCHOD, UBYTOVÁNÍ, STRAVOVÁNÍ A CESTOVNÍ RUCH

A. OBCHOD, UBYTOVÁNÍ A STRAVOVÁNÍ

Údaje jsou čerpány z výsledků zpracování ročních statistických výkazů ČSÚ s využitím administrativních zdrojů. Údaje za fyzické osoby jsou plně modelovány z administrativních dat.

Ekonomickým subjektem zjišťování je podnik, který svou **převažující činností** patřil v daném roce podle odvětvové Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) do následujících odvětví:

45 – Velkoobchod, maloobchod a opravy motorových vozidel

46 – Velkoobchod, kromě motorových vozidel

47 – Maloobchod, kromě motorových vozidel

55 – Ubytování

56 – Stravování a pohostinství

Poznámky k tabulkám

Aktivní podniky celkem je počet podniků, které byly alespoň po část daného roku aktivní.

Zaměstnané osoby zahrnují evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, počet pracujících podnikatelů a pomáhajících rodinných příslušníků, pro které je činnost ve firmě hlavním zaměstnáním a osoby zaměstnané na dohody přepočtené na plný úvazek dle odpracovaných hodin.

Průměrný evidenční počet zaměstnanců je roční aritmetický průměr počtu osob v pracovním poměru k zaměstnavateli. **Přepočtený počet** zohledňuje velikost pracovního úvazku.

Mzdy bez OON (ostatní osobní náklady) zahrnují základní mzdy a platy zaměstnanců v pracovním poměru (mzdový tarif, platový tarif, smluvní mzdu), příplatky a doplátky ke mzdě nebo platu, prémie, odměny, náhrady mezd a platů, odměny za pracovní pohotovost a jiné složky mzdy nebo platu.

Průměrná hrubá měsíční mzda představuje mzdu bez ostatních osobních nákladů připadající na jednoho zaměstnance (fyzickou osobu nebo přepočteného) za měsíc.

Tržby celkem zahrnují tržby bez DPH za prodej zboží, vlastních výrobků a služeb.

Výkony včetně obchodní marže zahrnují tržby za prodej vlastních výrobků a služeb, obchodní marži, změnu stavu zásob vlastní výroby a aktivaci materiálu, zboží, služeb a dlouhodobého majetku.

Obchodní marže je rozdíl mezi tržbami za prodané zboží a náklady na prodané zboží. Procentní vyjádření je podíl obchodní marže na tržbách za zboží.

Výkonová spotřeba představuje spotřebu materiálu, energií a služeb.

Přidaná hodnota je rozdíl mezi výkony, včetně obchodní marže a výkonovou spotřebou.

Výsledek hospodaření po zdanění je vypočten jako rozdíl mezi celkovými výnosy a celkovými náklady.

Aktiva celkem představují stav majetku v netto hodnotě v podobě stálých, oběžných a ostatních aktiv.

Dlouhodobý hmotný majetek v zůstatkové ceně představuje pozemky, stavby, včetně budov, samostatné movité věci a soubory movitých věcí, pěstitelské celky trvalých porostů, základní stádo a tažná zvířata, nedokončený a jiný dlouhodobý hmotný majetek, poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek a oceňovací rozdíl k nabytému majetku.

Zásoby zahrnují materiál, nedokončenou výrobu a polotovary, výrobky, zvířata a zboží bez poskytnutých záloh.

Stavové ukazatele jsou uváděny k 31. prosinci referenčního roku.

Tab. 18-1. a 18-2. Základní ukazatele obchodu

Zahrnují data za všechna odvětví obchodu celkem, včetně prodeje a oprav motorových vozidel, patřící do sekce G Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE).

Tab. 18-3. až 18-5. Vybrané základní ukazatele obchodu

V tabulkách jsou prezentována data za jednotlivé oddíly sekce G, tj. za oddíly 45, 46 a 47 Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE).

Tab. 18-6. Tržby v maloobchodě

Přehled tržeb v maloobchodě (bez prodeje motorových vozidel a včetně prodeje pohonných hmot) dle trojmístných skupin 47.1 až 47.9 Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE).

Tab. 18-7. a 18-8. Základní ukazatele ubytování, stravování a pohostinství

Obě tabulky zahrnují celková data za sekci I Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE).

Tab. 18-9. a 18-10. Vybrané základní ukazatele ubytování, stravování a pohostinství

Tabulka 18-9. obsahuje vybrané základní ukazatele za oddíl 55 (CZ-NACE), tabulka 18-10. tytéž ukazatele za oddíl 56 (CZ-NACE).

Další informace jsou dostupné na internetových stránkách Českého statistického úřadu:

- www.czso.cz/csu/czso/obchod_pohostinstvi_ubytovani

B. CESTOVNÍ RUCH

Do statistiky cestovního ruchu jsou zahrnuty údaje o kapacitě a výkonech hromadných ubytovacích zařízení sloužících cestovnímu ruchu, údaje z výběrového šetření v domácnostech o cestovních zvyklostech rezidentů, satelitního účtu cestovního ruchu (TSA), tvorbě hrubého fixního kapitálu v cestovním ruchu a modulu zaměstnanosti cestovního ruchu.

Na základě výsledků cenzu ubytovacích zařízení Ministerstva pro místní rozvoj byla provedena revize údajů za rok 2012 a 2013 (tab. 18-11.). Předchozí období již revidována nebyla, proto data do roku 2011 nemusí být s roky 2012 až 2014 plně srovnatelná.

Poznámky k tabulkám

Tab. 18-11. až 18-14. Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu

Údaje o ubytovacích zařízeních jsou získávány ze šetření o kapacitách a návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení. Uváděné údaje jsou souhrnem dat za zpracované dotazníky a dopočtenou non-response.

Hromadná ubytovací zařízení jsou zařízení s pěti a více pokoji a deseti a více lůžky, která poskytují přechodné ubytování hostům. Patří mezi ně hotely, motely, botely, penziony, turistické ubytovny, chatové osady, kempy a ostatní ubytovací zařízení. Ostatní ubytovací zařízení zahrnují např. rekreační zařízení podniků, školící střediska, kulturně-historické objekty, lázeňská zařízení a jiná ubytovací zařízení, která vyčleňují lůžkovou kapacitu pro cestovní ruch (např. domovy mládeže, vysokoškolské koleje, podnikové ubytovny apod.).

Maximální kapacita hromadných ubytovacích zařízení cestovního ruchu je součtem maximálních kapacit za jednotlivá ubytovací zařízení.

Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních udávají maximální počet všech stálých lůžek, která jsou využívána výhradně pro noční odpočinek hostů (bez lůžek příležitostných – přistýlek).

Místa pro stany a karavany udávají maximální počet stanovišť pro umístění stanů, obytných přívěsů a karavanů.

Host v ubytovacím zařízení je každá osoba včetně dětí, která se zde přechodně ubytovala (kromě personálu a majitelů ubytovacího zařízení). Příjezd hosta nastává v okamžiku jeho nahlášení v ubytovacím zařízení. Host může využít služeb ubytovacího zařízení z důvodu dovolené, zájezdu, služební cesty, školení, kurzu, kongresu, symposia, lázeňského léčebného pobytu, pobytu dětí ve škole v přírodě nebo na letních a zimních táborech apod. Mezi hosty se nezapočítávají osoby, které využívají služeb ubytovacího zařízení pro přechodné ubytování za účelem zaměstnání, či řádného studia.

Nerezidenti jsou osoby, které se na území ČR zdržují kratší dobu než jeden rok.

Počet přenocování je celkový počet přenocování (strávených nocí) hostů v hromadných ubytovacích zařízeních ve sledovaném období.

Čisté využití lůžek je podílem počtu přenocování za sledované období a součinu průměrného počtu lůžek k dispozici s počtem provozních dnů.

Využití pokojů je podílem počtu realizovaných pokojůdnů (tj. počtu obsazených pokojů za jednotlivé dny sledovaného období) a součinu průměrného počtu pokojů k dispozici s počtem provozních dnů.

Průměrný počet přenocování je průměrný počet přenocování připadající na jednoho hosta ve sledovaném období.

Průměrná doba pobytu je o jeden den vyšší než průměrný počet přenocování.

Tab. 18-15. Delší cesty za účelem trávení volného času

Zdrojem údajů je výběrové šetření cestovního ruchu (VŠCR). Šetření se provádí každý měsíc v náhodně vybraném vzorku domácností, dotazovány jsou osoby ve věku 15 a více let. Údaje o cestovních zvyklostech jsou zjišťovány u všech členů domácnosti a jsou pomocí váhových koeficientů přepočteny na populaci České republiky ve věku 15 a více let.

Respondenti jsou vedle dalších ukazatelů cestovního ruchu dotazováni na cesty s noclehem, jež uskutečnili ve sledovaném období za účelem trávení volného času a rekreace mimo své obvyklé prostředí (mimo své trvalé a přechodné bydliště, obvyklé pracoviště, školu a podobně). Za delší cesty jsou považovány cesty s nejméně 4 noclehy v řadě za sebou. Do celkového počtu delších cest nejsou zahrnuty služební cesty, pobyty v nemocnici apod.

U delších cest se za přenocování považuje nocleh v hromadném ubytovacím zařízení nebo placené či neplacené ubytování v soukromí, tj. včetně pobytu na vlastní chatě a chalupě, u příbuzných a známých, případně v přírodě, dále také ubytování v dopravním prostředku v průběhu uskutečněné cesty apod.

Tab. 18-16. Satelitní účet cestovního ruchu České republiky

Vnitřní cestovní ruch (domáci a příjezdový) je cestovní ruch rezidentů i nerezidentů na území České republiky. **Spotřeba ve vnitřním cestovním ruchu** v České republice vyjadřuje celkový objem financí utracených za cestovní ruch v národním hospodářství (tj. všechny výdaje za cestovní ruch realizované v České republice).

Domáci cestovní ruch je cestovní ruch rezidentů na území České republiky. Pro potřeby satelitního účtu cestovního ruchu je však nutné chápat domáci cestovní ruch, resp. jeho spotřebu širěji. **Spotřeba v domácím cestovním ruchu** je spotřeba rezidentů v České republice, a to i ta část spotřeby spojená s návštěvou (konečným cílem cesty) jiné země, pokud byla realizována v České republice (např. marže tuzemských cestovních kanceláří či agentur zajišťujících zahraniční zájezdy).

Příjezdový cestovní ruch zahrnuje návštěvu a pobyt nerezidentů na území České republiky. **Spotřeba v příjezdovém cestovním ruchu** je chápána jako celkový objem prostředků vydaných na cestovní ruch nerezidenty plynoucích do navštívené země. To znamená, že je započítávána i ta část výdajů, které jsou zaplacené mimo území České republiky (v zemi nerezidenta), ale formou různých plateb do České republiky směřují (např. platby za ubytování v rámci zájezdu).

Výjezdový cestovní ruch zahrnuje návštěvu a pobyt rezidentů mimo území České republiky. **Spotřeba ve výjezdovém cestovním ruchu** je chápána jako spotřeba rezidentských návštěvníků mimo území vlastní země (tj. všechny výdaje rezidentů za cestovní ruch realizované v zahraničí). Nezahrnuje výrobky zakoupené na cestu nebo po cestě v České republice (ty patří do spotřeby v domácím cestovním ruchu).

Saldo cestovního ruchu vyjadřuje rozdíl mezi objemy finančních prostředků mířících ze zahraničí do České republiky a naopak.

Tab. 18-17. Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) v cestovním ruchu

Tvorba hrubého fixního kapitálu v cestovním ruchu zahrnuje pořízení a úbytky hmotných (P.511) a nehmotných fixních aktiv (P.512) a zvýšení hodnoty nevyráběných nefinančních aktiv (P.513). Pořízení fixních aktiv tvoří nové investice, investice ve vlastní režii, technické zhodnocení (rekonstrukce, modernizace), nákupy a bezúplatná nabytí stávajícího dlouhodobého majetku pro účely cestovního ruchu. Úbytky fixních aktiv představují prodeje a bezúplatná předání stávajícího dlouhodobého majetku pro účely cestovního ruchu.

Tab. 18-18. Modul zaměstnanosti cestovního ruchu České republiky

Počet zaměstnaných osob v cestovním ruchu udává roční průměr počtu všech fyzických osob, které pracují v odvětví cestovního ruchu v hlavním zaměstnání nebo které dočasně nepracují, ale mají tzv. formální pracovní poměr. Zahrnuje počet zaměstnanců i osoby sebezaměstnané.

Počet pracovních míst v cestovním ruchu zahrnuje navíc druhá a další zaměstnání a zároveň je přepočítán na ekvivalent plné pracovní doby (plný úvazek).

Podíly cestovního ruchu na hlavních makroekonomických ukazatelích vyjadřují tzv. přímý vliv cestovního ruchu.

* * *

Další informace jsou dostupné na internetových stránkách Českého statistického úřadu:

- www.czso.cz/csu/czso/cestovni_ruch